

»SLOVENE« velja
po pošti na vse strani Jugosla-
vije in v Ljubljani:
za celo leto naprej . . . K 180—
za pol leta 90—
za četrt leta 45—
za en mesec 15—
Za izposojnino celoletno K 240—

»Slovena« izdaja:
za celo leto K 30—
za mesec 3—

SLOVENE

Inserati:
Enostopna petstvesta (53 mm
široka in 3 mm visoka ali njo
prostor)
za enkrat po K 4-50
redni razglasi, poslana
tld. po K 6—
Pri večjem naročilu popust.
Najmanjši oglas 9/9 mm K 10.
Izhaja vsak dan izvenredno po-
nedeljek in dan po prazniku,
ob 5. uri zjutraj.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Recepti se ne vračajo; nevrnirana pisma se ne
sprejemajo. Uredn. telef. št. 50, uprava, št. 328.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ul. 6. — Račun poštne bran.
Ljubljanske št. 650 za naročnike in št. 349 za oglase,
avstr. in češke 24.797, ogr. 29.511, bosn.-herc. 7563.

„Najsvečaniji protest“.

Od resnosti do smešnosti je samo en korak! Ta prislovica ne velja samo za gledališkega igralca, ampak tudi za politika. Na to prislovico se je spomnil ves parlament, ko je dne 27. marca podal poslanec Pečič v imenu »Demokratske zajednice« najsvečaniji protest proti odlaganju parlamentarnih sej čez velikonočne praznike.

Protičeva vlada je v razmeroma kratkem času dovršila važne zakonske predloge, da jih reši narodno predstavništvo. Na dnevnem redu je volilni zakon za državnozborske volitve, zakon za davek na vojne dobičke, verzajska mir, pogodba, dotiskana je mirovna pogodba z Nemško Avstrijo itd. In vendar zbornica niti enega teh zakonskih predlogov ni rešila; samo debata o vladni izjavi je trajala deset dni. Zakaj? Ali zbornica lenari, noče delati? Nikakor ne! Demokratsko-socialistična manjšina obstruira parlament; poslušujoča se slabega poslovnika zavira in ovira delo in trati parlamentu čas z vsakdanjimi praznimi govori k zapisniku in poslovniku. V vladnih strankah je to početje demokrat-sko-socialistične opozicije vzbudilo najhujše ogorčenje, ki mu je posl. Gostičar dal duška z medklicem: »izdajalci«. Vlada in vladne skupine v zbornici hočejo čimprej izvesti volitve, demokratsko-socialistična opozicija z obstrukcijo to onemogočuje. Opozicija se je začela dogovarjati z vlado, češ da hoče v odboru za volilni zakon sodelovati. Vlada pristane na to; opozicija dobi 6 mandatov, dr. Smolakov klub 1 in vladne skupine 7. Ko so bili soglasno izvoljeni, niso ne demokratije, ne socialisti Korač niti dr. Čingrija iz dr. Smolakovga kluba prihajali k sejam, tako da je bil tudi ta odbor nesklepčen. Parlament je bil sklepčen kljub vsej sofistiki opozicije, da ni sklepčen, dokler tudi dr. Smolakov klub na ljubo demokratom ni začel sabotirati parlamenta in tako samega sebe biti po zobe. Z gnjevom v srcu so gledali na to brezvestno igro z narodom in državo poslanci, ki se jim hoče resnega dela in ki niso šli v Belgrad samo po dijete. Vsak človek, ki ima napol odprte oči, vidi, kakšni bodočnosti gredo nasproti, samo parlamentarni obstrukcionisti so gluhi in slepi; pohlep po vladnem krmilu, za katero so se pokazali popolnoma nesposobni, jim je zmešal možgane. Njih edini cilj je strmo-glavitu sedanjo vlado, čeravno so v parlamentu in izven parlamenta v manjšini, izven parlamenta celo v velikanski manjšini, kakor so pokazale že občinske volitve na Hrvaškem.

Ko so se laži-demokratije in »social-patriotije« približno mesec dni brili norca

s parlamentom in njegovim delom, ko so prišle velikonočne počitnice, nastopi v njihovem imenu posl. Pečič z »najsvečanijim protestom zoper odlaganje parlamentarnih sej čez velikonočne praznike. Kakšen učinek je napravila v zbornici ta izjava, ni težko uganiti: V prvem hipu bučen smeh, potem pa opravičeno ogorčenje.

Čudovito mirno in nepristransko je na Pečičevo izjavo odgovoril v imenu vlade minister notranjih zadev Marka Trifkovič, ki je izvajal sledeče:

Narodna skupščina je za velikonočne praznike vsakokrat prekinila z delom. Zdaj prihajajo katoliški in pravoslavni prazniki in po dosednji praksi se prekine parlamentarno delo in se bo nadaljevalo po praznikih 19. aprila. G. Pečič, ki vlogo protest radi prekinjenega delovanja, je dokazal, da se njegova skupina ne udeležuje parlamentarnega delovanja. Ko je bila parlamentarna zajednica v opoziciji, je zahtevala, da vlada dela s parlamentom. Zahtevala je, da volilni zakon reši narodno predstavništvo, da se v najkrajšem času na podlagi tega zakona na edino pravilen način izvrše volitve in da se iz sedanjega začasnega parlamentarnega stanja preide v redno državno življenje. Mi smo se protivili oktroiranju volilnega zakona, ker bi se tako iz enega začasnega stanja prešlo v drugo, ki bi bilo mnogo težje in neznosnejše od sedanjega.

Zahtevali smo, da se državni dohodki ne smejo trošiti brez parlamentarnega nadzorstva in da se državna posojila ne smejo najemati brez parlamentarnega odobrenja. Nismo odnehali od zahteve, da se narodno predstavništvo obvesti o zunanjem položaju, ker more nova vlada le tedaj uspešno voditi zunanjo politiko, ako ima popolno oporo parlamenta. To smo mi zahtevali, ko smo bili v opoziciji. Ko smo bili mi v opoziciji, ne samo da nismo onemogočili vladi delovanja, ampak smo se dela udeleževali in z blizu 40 glasovi — to poudarjam — pomagali tvoriti kvorum. Ako pri poznejših glasovanjih in kljub našemu sodelovanju ni bilo kvoruma, ni naša krivda, marveč vladnih pristavev, ki v znatnem številu niso prisostvovali sejam. (Glasovi: Trgovali so.) Ko je bil nato parlament odgođen, smo s pismeno obrazloženo izjavo zahtevali od vladnega predsednika in od predsednika narodnega predstavništva, da parlament nadaljuje svoje delovanje. Tako smo se mi držali v opoziciji.

Ko smo prišli na vlado, je bil naš prvi posel, da skličemo parlament. Parlamentu smo takoj predložili izgotovljen, cel volilni zakon, a ne samo polovice, kakor se je prej zgodilo. Parlamentu smo takoj pred-

ložili dvanajstine, da jih odobri, one, ki jih mislimo mi porabiti, in one, ki jih je porabila prejšnja vlada. Takoj smo predložili prve finančne ukrepe, ki so neobhodno potrebni, da se kolikortoliko začne ozdravljati stanje financ. In kakor sami znate, smo sklicali skupščinsko konferenco, na kateri je bilo pojasnjeno stanje našega narodnega vprašanja.

Kako se je ves ta čas držala gospoda z druge strani? Nočem o tem govoriti, ker je znana stvar; ta se osvetljuje najbolje v objavljenih dopisih med parlamentarno zajednico in predsednikom narodnega predstavništva ter predsednikom bivše vlade; osvetljuje se z ostavko g. Ljube Davidovića, jasno se vidi in osvetljuje iz zborničnih zapisnikov kakor iz nedelovanja finančnega odbora in odbora za volilni zakon.

G. Pečič je v svoji izjavi naglasil, da oni nočejo prihajati v parlament, dokler je na upravi zemlje vlada g. Stojana Protiča. G. Pečič mi bo dovolil po vsem tem, da se vlade ne premagajo z izjavami, ampak se borijo z glasovanjem v parlamentu. To ne nasprotuje onemu mestu v vladni izjavi, ki pravi, da sedanja vlada želi koncentracije. Ne samo da želi, ampak sedanja vlada hoče vse storiti, kar zavisi od nje, da se sestavi koncentracijska vlada, razume se, ako bodo tudi z druge strani šli dovolj naproti, da se taka vlada more sestaviti v interesu narodnega vprašanja in državnih interesov sploh.

To izredno lojalno izjavo vlade po vsem tem, kar je opozicija počenjala v zbornici, je zbornica odobrvala.

Iz te izjave se vidi, koliko samozatajevanja je treba sedanji vladi in vladnim strankam samo iz ozira na državo; stranke, ki so se same proglasile za sol Jugoslavije in steber države, pa državo vodijo v propast, bi te obzirnosti pač ne zaslužile. Resni ljudje gredo tudi preko takih komedijantskih izjav, kakor je bil »najsvečaniji protest«, kajpak samo — do volitev! Pri volitvah se bo ta obzirnost nehala in s političnega površja morajo izginiti tisti, ki nočejo graditi, marveč samo podirajo!

Dogodki v Danski.

V najmanjši treh skandinavskih držav je prišlo med vlado in kraljem do resnega spora, ki utegne prevreči kraljev prestol. Dolgoletni želji danskega naroda, da se šlezvig-holštajnska pokrajina, ki jo je odtrgala 1864 Pruska od Danske, zopet priključi Danski, je mir. konferenca ugodila. Vršilo naj bi se glasovanje v dveh pasovih, ki bi odločilo, ali naj ostane dežela

še Nemčiji ali ne. V severnem pasu je bilo glasovanje že pred tedni dovršeno in se je pretežna večina prebivalstva (čez 70%) izrekla za Dansko. V južnem pasu pa je nemška večina; glasovanje še ni končano, po dosedanjih rezultatih pa je soditi, da bo ta del šlezviga ohranila Nemčija. To vzbuja med danskimi nacionalističnimi krogi hudo kri in kralj je to izrazil in pozval vlado na odgovor. Ker se z vlado v njenem zunanjepolitičnem postopanju ne strinja, ji je dal nalog, da demisionira. Državni minister Zable in z njim cela vlada noče odstopiti, ker smatra, da je kralj to zahtevo prekršil ustavo. Socialna demokracija je mobilizirala delavske množice v Kodanju, jih postavila na ulice in grozi, da bo kralj odstavljen in da se proglasi republika. Kodanj je postal vojaško taborišče. Kralj Kristijan X. je storil ta korak v času, ko je bil parlament na počitnicah in to ga še bolj obtežuje v očeh javnosti in daje radikalnim strankam ostro orožje v roke.

Pri nas si preradi predstavljamo pod Dansko bujno zelenico, po kateri se pasejo krave najboljših pasme in cveto ljudske visoke šole za poljedelce. Položaj bo bolj umeven, če se spomnimo, da je 26% Dancev zaposlenih v industriji in da je trgovina z inozemstvom zelo razvita. Te plašljive ljudstva so vedno pripravljene, iti v boj za ljudske pravice. Sicer so pa ustavnih nazorov prodrli že globoko v visokoizobraženo kmetstvo ljudstvo, saj ima Danska demokratsko ustavo že čez 70 let. Zato ni verjetno, da bi mogel kralj s svojimi zahtevami prodreti. Moral se bo umakniti in mogoče je, da bo parlament govoril besedo, ki bi kralja utegnila veljati prestol.

Tihotapstvo in njegove evenimentne posledice.

Dne 18. marca t. l. je bila na Jelovci tolpa tihotapcev, oborožena z nabitiimi Manliherjevimi puškami, od orožniške patrulje ustavljena, ki je enega izmed njih aretirala, drugi pa so ušli. Tihotapci so bili sami domači fantje.

V noči od 24. na 25. marca t. l. ob 2. uri zjutraj je zalotila orožniška patrulja večjo tihotapsko tolpo v hiši blizu Blegaša, ko je hotela prepeljati enega konja čez demarkacijsko črto. Na povelje »stoj« je skočil tihotapec, ki je držal konja, proti orožniku in ga dejansko napadel, hoteč ga ovirati pri izvrševanju njegove službe. Orožnik, napaden in v silobranu, je rabil orožje in napadalca ustrelil, nakar se je pričela pravcata bitka med orožniki in tihotapci, ki se je šlišala daleč naokoli. Bit-

LISTEK.

Jezerko.

Piše Dr. Rudolf pl. Andrejka.

(Nadaljevanje.)

Blagodejen je bil vpliv bratov Čehov na Jezerkem v nacionalnem in gospodarskem oziru. To se sedaj posebno pozna, ko jih vsled vojnih in prevratnih razmer že več let ni bilo. Največjo zaslugo za ojačenje narodne misli na Jezerkem ima češka podružnica slov. plan. društva, ki je po vzornem načrtu probudila najprvo med domačim prebivalstvom smisel za veliki pomen turizma v gospodarskem oziru in ki si je vzlic nasprotovanju tedanjih vsegamočnejših močitev v Celovcu s tihim in vztrajnim delom osvojila ves krog planinskih vršacev in njih podložnikov, ki obkrožajo jezersko kotlino. Zaznamovala je vsa pota, dobila stik s savinjsko in kamniško podružnico slov. plan. društva, zvezala Jezerko na eni strani s ostalo Koroško preko Jezerskega in Bele, s štajersko preko Pavličevega sedla s Solčavo in preko Savinjskega sedla s Logarsko dolino. Višek in trajni spominke svoje delavnosti pa si je postavila s tem, da je zgradila na severni strani Grintavca

* Glej »Slovenec« z dne 21. februarja 1920 št. 42.

slavnoznanu Česko Chato, ki je postala mahoma središče turistovskega življenja na Jezerkem. Do te koče vodite dve poti, ki se cepita pol ure nad Makekovim domom. Prva, spočetka položnejša, krene proti pastirskim kočam, a se vzdiguje pozneje tembolj strmo proti koči. Druga vodi enakomerno navzgor mimo strmih prepadov in nudi turistom najlepše užitke. To pot je zgradila podružnica na novo. Žalibog, da jo ni mogla med vojno popravljati in da je vsled tega tako razrušena, da se sedaj le najdrznejši turisti in še ti z življenjsko nevarnostjo upajo po tej poti naprej. Treba bo mnogo dela, da se ta pot spravi v prejšnje vzorno stanje. Upamo, da se naši bratje Čehi, na čelu jim profesor Chodounsky, dr. Franta, dr. Prahensky in znan ljubitelj naših Alp dr. Dvorsky, vzlic temu, da jih sedaj osvaja novo pridobljeni planinski svet, visoke Tatire, vendarle že letos spomnijo nekdanj tako omiljenega Jezerskega in nas Slovence razveselijo s svojim posetom in vzornim delom. Česka Chata je posebnost naših planin. V njej je združen slovenski planinski koč na najsrečnejši način s češko domačo umetnostjo. Vsa notranja oprema; omare, mize, stoli, peč, omarice, vrči itd so v češko-slovaškem slogu, koča sama pa v slovenskem. Žalibog je bila koča med vojno, kakor skoro vse slovenske koče, oropana, vendar so se vsled pazljivosti gorskega vodnika in zaupnika češke podružnice gospoda Krča na Jezerkem

rešili vsaj glavni predmeti še pravočasno v dolino.

Česka kolonija je imela svoje stalnišče na Jezerkem v Murjevem hotelu »Kasino« in pa v prostornem Makekovem domu, približno 20 minut nad Jezerkem, kjer je vladal vzorni slovenski gospodar Jurij Šenk, po domače tudi »Makek«. V romantični kotlini, ki vodi turista naravnost pod nebotično vzhodje močnega Kočnega, stoji na levem bregu obširen Makekov dom, Enonadstropna stavba z majhnim zvonikom, krita po koroškem slogu z deščicami, vsenaokrog obdana od gospodarskih poslopij, napravljaja utis kake grajščine. Ta utis se poglabi, ako izveš, da je skoraj ves svet, ki sega od doline navzgor proti Kočni last slovenskega gospodarja. Mogočni, samostojni, od nobenega odvisni, so pač morali biti v prejšnjih časih naši ljudje, ako so hoteli uspešno ljubovati pangermanskim valovom, ki so vedno drzneje pljuskali ob njihove trdne domove. Kdor je, kaor jaz osebno poznal vrlega in kremenitega Jurija Šenka, ta prototip vernege, poštenega in odločnega Slovenca, temu se ne bode zdelo čudno, da so se naši bratje Čehi v njegovem domu počutili posebno domače. Ves Makekov dom diha nebeški mir, nikjer na Jezerkem se ne vidi Kočna tako mogočna in krasna kakor od tu. Če gledaš iz okna Makekovega Doma proti njej, opaziš sredi skale diven slap, ki se, prišedši v ravnicu, izgubi med prodom. Ta mogočni prod, v strugi hudo-

urnika, širok kakih 100 m ti pa kaže, kako divja je lahko razkačena sila gorskih elementov. Viharji so tu včasih strašni. Plazovi, viharji, nepoznana in nepreračunljiva moč vode ti klonejo, če se zbudi njih speča sila, srce in dušo v ponižnem priznanju človeške šibkosti napram demon-skim silam narode. In vendar se smehljaja, obdan od teh sij ta planinski svet, ob svitu gorkega poletnega solca, prežet od cvetočih grmov belih planinskih anemon in temnomodrega encijana, rudečega sleča, nižje doli pa valovi rženo klasje, šumi ob hladnem gorskem vetru mecesnov in jelov gozd in žubori majhen potoček, izvirajoč tik nad Makekovim mlinom. Ves čar te narode so občutili naši bratje Čehi, ko so z neutrudljivim zanimanjem pisali v svojih listih leto za letom o preplepu Jezerkem. Na Makekovem domu se s hvaležno skrbnostjo hranijo ti spisi. Ves Makekov dom je v njih popisan; kako vabi opoldne in na večer zvon in majhnem stolpičku k obedu in k večerji, kako verno in ubrano moli družina, kako prepevajo pastirji na planinah, da še celo zvesti varuh hiše, beli pišček Volčič ni pozabljen. V posebni spominski knjigi, ki so jo podarili Čehi Makekovemu domu, pa je s posebno ljubeznijo narisana domača kašča do zadnje rezbarije na mostovžu in v podstrešju. Ta spominska knjiga je tako zanimiva, da jo vsakemu priporočam, kdor se oglasi na gostoljubnem Makekovem domu. Izmed čeških gostov, ki so radi zahajali tu-

ka se je končala s porazom tihotapcev, ki so zbežali in pustili mrtvega Jurija Tavčerja, sina posestnika iz Zetin, na licu mesta.

Vsi taki žalostni dogodiljaji, posebno ta tragedija, ki se odigravajo ob meji, so posledice pohlepnosti zapeljive valute.

Zadnji čas je, da se temu zlu napravi konec, pa makar z najskrajnejšimi sredstvi.

Po vseh teh pojavih se bližamo času, ko bo samo denar in surova sila igrala glavno vlogo, medtem ko bo morala, patrijotizem in nacionalizem stopil čisto v ozadje.

Vprašajmo se pa sedaj, kaj bo takrat, ko radi pomanjkanja blaga ne bo mogoče ničesar več kupiti, torej tudi z nobenim blagom ne bo mogoče tihotapiti, medtem ko tihotapstvo progresivno narašča. Potem bo prišel čas, ko ne bodo podivjane in delamrjne tolpe več razločevale, kaj je moje in kaj je tvoje, ter kradele in z ukradenim blagom tihotapile, da zbrisejo sledove tatvin in ropov.

Tihotapci bodo postali tatinske in roparske tolpe, ki nas bodo privedle v čas roparskih vitezov in pomorskih roparjev srednjega veka.

Če pomislimo, da se ukvarjajo z dobičkanosnim tihotapstvom skoraj izključno prebivalci obmejnih krajev, ki bodo tudi svojo mlajšo generacijo moralno popolnoma pokvarili in jo odvrnili od dela, si moramo postaviti vprašanje, kdo naj bo okraden in oropan? V prvi vrsti le prebivalci obmejnih krajev in posebno kmet sam.

Še je čas, da vse pristojne oblasti kočečno privedejo prebivalce obmejnih krajev do pameti, če ne, bo kesanje prepozno.

Konečno naj se še pripomni, da se že mladina in otroci ukvarjajo s tihotapstvom, katerim je že s tem podana prva lekcijska v vzgoji za tatvine in vagabundstvo, za poznejše sleparije in roparske umore.

Jugoslovanska matica.

Pripravljalni odbor Matice je razposlal po celi Sloveniji že več sto nabiralnih pol, tako posameznikom, ki so se prostovoljno priglasili, kakor tudi drugim osebam. Večje število teh pol je razposlal tudi okrajnim organizacijam Narodnega sveta za neosvobodeno domovino. Da bo delo čim uspešnejše, pozivljamo vse one, katerim so se pole vpsale, da stopijo v stik z obstoječimi organizacijami, z občinskimi zastopi, z učiteljskim, uradi itd., ter da na primeren način obveste občinstvo, kdo člane vpisuje in kje se je priglasiti.

Vsa društva, izobraževalna, telovadna in druga naprošamo, da nemudoma prevzamejo naloge nabiranja članov ter sporoče, koliko nabiralnih pol žele, in imena oseb, katerim je to polo razposlati. Agitacija za Matico naj se vrši ob vsaki priliki, pri društvenih prireditvah, pri sestankih in zborovanjih, kakor tudi od hiše do hiše, od osebe do osebe. Ker je Jugoslovanska Matica strogo nestranska in vsenarodna, naj organizacije in zastopniki vseh raznih struj v narodu v plemeniti tekmi dokažejo, da ne izbrise niti najhujši domači spor v srcih smisel za skupno ideal in da je vsem enako na srcu usoda bratov v tujini.

V Ljubljani nabiranje članov zelo napreduje; da se še bolj pospeši, pozivljamo vse osebe in društva, katera žele sodelovati pri nabiranju članov, da se zglase v uradu pripravljalnega odbora, kjer se jim izroče nabiralne pole ali pa da javijo pismeno svoje naslove.

Podružnice Jugoslovanske Matice so se ustanovile doslej v Kočevju, Mariboru, Ptuj, Velikovcu, Murski Soboti,

sem, naj imenujem samo pisateljico Marijo Gebauerovo, ki je postala prijateljica celi rodbini ter ji ostala tudi v najhujših vojnih časih. Bivanje v tem domu in na Jezerskem jo je navdušilo, da je napisala leta 1918 v češkem jeziku roman »Rod Jurija Klemenčiča«, do sedaj edini slovenski roman, ki se bavi z opisom pokrajinskih krasot in ljudstva na Koroškem. V Juriju Klemenčiču spoznaš vsaj v nekaterih potezah pokojnega gospodarja Makekovega doma, druge osebe je težje spoznati, ker jih je pisateljica, posluživši se pesniške fantazije, precej po svoje premenila. V Piji Mariji Sajevičevi pa bode poznavalec kraja nedvomno spoznal nedavno umrlo gospodarico Ankovega doma, Roman je izšel deloma v slovenskem prevodu v predlanskem Ljubljanskem Zvonu. Iz njega spozna bralec mnogo vrlin pisateljice: nežna in čustveno popisovanje gorske narave in pa objektivno in trezno slikanje ljudskih navad, običajev in ljudskega življenja.

Ta roman Slovenci vsi premalo poznamo, želel bi, da se nahaja v knjižnici vsakega slovenskega inteligenta.

* Izšel leta 1918 v Prahi. Nakladatelj Jan Laichter.

(Dolje)

Dol. Lendavi, Gornji Radgoni. Pripravlja se ustanovitev tudi v celi vrsti krajev, kakor v Novem mestu, Kamniku, Kranju, Borovnici, Železni kapli, Pliberku, Šoštanj, Celju, Metliki, Krškem, Vrhniki, Ribnici, Radovljici itd.

Povsod se priglašajo narod trumoma organizaciji ter prispeva z veliko požrtvovalnostjo.

V Ljubljani se ustanovi glavna podružnica Matice za Slovenijo takoj po Veliki noči.

Član Jugoslovanske Matice postane vsak Jugoslovčan.

Nabirajte povsod člane za Matico, naj ne bo sestanka, ne prireditve, naj ne bo javnega lokala, naj ne bo društva, kjer se ne nabirajo člani, kjer se ne agitira za Matico, kjer se ne zbirajo darovi za naše brate v tujini. Vso pošto je naslavljeni na naslov: Pripravljalni odbor Jugoslovanske Matice, Pražakova ulica št. 3/I.

Pripravljalni odbor Jugoslovanske Matice Ljubljana.

Rusija.

LDU Moskva, 1. aprila. (DKU. Brezžično.) Po poročilih s kavkaške fronte razorožujejo na gruzinski meji čete Denikinove armade, ki prestopajo na gruzinsko ozemlje.

Poljska.

LDU Lyon, 1. aprila. (Brezžično.) — Predsednik poljske republike Pilsudski je sprejel v avdienci novega francoskega poslanika Panafina, ki mu je izročil svoje poverilnice. Pri tej priliki sta izmenjala prisrčne nagovore.

LDU Dunaj, 1. aprila. (ČTU) Na mirovnih pogajanjih Poljske in Rusije bodo zastopali Rusijo Čičerin, Radek, dr. Marchalewski in Trocki.

Francija.

LDU Madrid, 1. aprila. (Brezžično.) Listi pišejo o novem francoskem veleposlaniku v Madridu, de St. Aulaireju, da ima novi zastopnik Francije naloge, s špansko vlado pojasniti vsa vprašanja, ki se tičejo Maroka.

Anglija.

LDU London, 1. aprila. (Dun. KU — Brezžično) Odbor za proučevanje zahtev pristaniških delavcev je pod predsedstvom lorda Shawa privolil nastopno: Najmanjša dnevna mezda 16 šilingov, 44 delovnih ur na teden. Dovolijo se 4 nadeure v tednu, ki se morajo plačati s 150% mezde. Pristaniški delavci se morajo združiti v strokovno organizacijo.

Samouprava Irske.

LDU London, 1. aprila. (Dun. KU — Brezžično.) Poslanska zbornica je včeraj pri drugem branju sprejela zakon o samoupravi Irske s 348 glasovi proti 94 glasovom.

Amerika.

LDU Dunaj, 1. aprila. (ČTU) Kakor poroča »Neue Freie Presse«, dementirajo iz New Yorka, da hoče Wilson tretjič kandidirati za predsednika.

Avstrijska republika.

LDU Dunaj, 31. marca. Vlada avstrijske republike je razpisala štiriprocenčno, davka prosto posojilo na srečje. Po pogojih za nakup teh srečk se vplača polovica kupnine z zakladnimi listinami 4. do 8. nekdanjega avstrijskega vojnega posojila ali pa z listinami prvega in drugega vojnega posojila samega. Kupci, ki nimajo listin vojnega posojila, si lahko nakupijo posojilo po dnevnem kursu.

LDU Dunaj, 1. aprila. (ČTU) Ker je državni kancelar Renner odbil prošnjo tirolskega deželnega zastopstva, da bi se Tirolska pridružila Nemčiji, je zastopstvo Solnočaske opustilo korake v isti stvari.

Mažarska.

LDU Budimpešta, 31. marca. (ČTU) Državni upravnik hoče razpustiti narodno skupščino in razpisati nove volitve na podlagi bolj konservativnega volilnega reda.

Italija.

LDU Trst, 31. marca. V seji italijanske zbornice od 28. t. mes. je ministrski predsednik Nitti podal tudi izjave o notranjih razmerah. Glasom poročil v listih je med drugim izjavil, da vlada ni nasprotna delavstvu, toda red mora vzdrževati na vsak način. Kar se tiče veleposeti, je izjavil, da je tudi on za malo posest, toda v Italiji ni to povsod mogoče radi nezdravih razmer. Na očitke, da ni vlada storila ničesar za obnovitev puščanih krajev, je odpravil brezposelnosti, za zboljšanje valute, je izjavil, da je vlada naredila, kar ji

je bilo mogoče, toda čez svoje moči da ni mogla, ker če se hoče odpraviti brezposelnost, je treba začeti z javnimi deli, kar pa ni mogoče, ker ni ne sirovin, ne železa, ne lesa, ne premoga; vse to je treba uvažati iz inozemstva, kjer pa je italijanska lira slabo plačilno sredstvo, dejstvo, ki se ne more izboljšati, ker v tem slučaju bi bilo treba izvažati, a država ne proizvaja dovolj niti za svoje potrebe. Zato bo vedno in vedno ponavljal: »Več proizvoditi, manj trošiti«, ker zastoj je vse: gre za obstojo Italije; treba je takoj poskrbeti za volno, za bombaževino, za premog, železo, kruh; treba je omejiti vse stroške, če se ne bo, da pride že v par mesecih polom. Treba bo, žal, zvišati cene in znižati odmerke kruha danes, da se zagotovi kruh za jutri. Govornik je izpregovoril nato nekoliko genljivih besed na račun socialistov, roče jih, naj pomagajo tudi oni v teh težkih razmerah, ker na dan, ko bo ljudstvo zahtevalo kruh, jim ga tudi oni ne bodo mogli odreči; če pa se ne omeji poraba, ne morejo zajamčiti narodu življenja. Zaključil je svoj govor, povdarjajoč, da ne govori kot zastopnik vlade, ker mu je vse eno, ali glasujejo za ali proti; roti samo sovražnike in prijatelje, naj pomagajo v teh hudih časih. — Socialist Malatesta je nato predložil resolucijo, s katero zahteva, naj se cenzura popolnoma odpravi. Socialist protestira proti zvišanju cene kruhu, ki naj ga plačajo v vojni obogateli in kapitalisti.

LDU London, 1. aprila. (Dun. KU — Brezžično) Iz Rima poročajo, da je v okolici Turina izprtil nad 10.000 kovinskih delavcev.

Nemčija.

LDU Berlin, 1. aprila. (Dun. KU.) »Vorwärts« poroča iz Duisburga: Rdeče čete, ki stoje pri Duisburgu, gubijo počasi veselje do fronte, ker ne morejo dobiti obljubljenih mezd. Vračajo se trumoma.

LDU Berlin, 31. marca. (Dun. KU.) »Vorwärts« poroča iz Kodanja: Splošna stavka je danes stopila v veljavo. Sedaj se vrše pogajanja med delavstvom in kraljem. Mirna rešitev konflikta ni izključena.

LDU Berlin, 31. marca. (Dun. KU — Wolff.) Položaj v ogroženem rensko-west-salskem industrijskem ozemlju je čimdalje slabši. Levo radikalni elementi pridobivajo vpliv v izvršilnih odborih.

LDU Berlin, 31. marca. (Dun. KU.) »Berliner Tageblatt« poroča iz Münstra: Položaj v ruhrskem ozemlju se je še bolj poslabšal, četudi samo začasno. Kot odgovor na ultimatum, ki je včeraj potekel, je izvršilni svet proklamiral splošno stavko.

Razna poročila.

Vrnitev vojnih ujetnikov iz Sibirije.

LDU Bern, 31. marca. (Dun. KU) Konferenca poslanikov je sklenila, da je vračanje vojnih ujetnikov iz Sibirije izrecno dovoljeno brez razlike narodnosti.

Armenija.

LDU London, 1. aprila. (Dun. KU) Reuterjev urad poroča: Vrhovni svet je ponudil zvezi narodov mandat v Armeniji. Mandat obsega armensko državo, kakršna je sedaj z republiko Erivan in sosednjimi turškimi pokrajinami in z dohodom na Črno morje. Cilicija ostane pod francoskim varstvom. Svet zveze narodov bo stvar proučeval na seji po Veliki noči.

Mine čas, se vrne razum.

Reški narodni odbor javlja po Riccardu Zanelli obupen manifest, iz katerega povzemamo nekaj značilnih stavkov. Po ugodnih razlogih, v katerih se ugotavlja »dejstvo, da je prekoračilo D'Annunzijevo lansko podjetje kmalu svoj namen in občutno oškodovalo skupnaronodno interese nadaljuje manifest doslovno:

»Naj napravi, kdor je k temu poklican, kritično in v narodnem interesu račun in klavno bilanco D'Annunzijeve politike v Reki. Vse mesto ječ pod jarmom absurdega in smešnega srednjeveškega tlačanstva. Meščani niso več sigurni niti v lastnih svojih bivalisti, v predmetju morajo čuvati kmetje živali v spalnicah. V poslednjih dneh smo dospeli celo do moritev na povelje oblasti. V splošnem vlada neskončna mizerija, ki tlači in ponižuje široke plasti reškega prebivalstva, strtega in obubožanega v štirih vojnih letih in v dveh letih brezposelnosti in denarne devalvacije, medtem ko se vplivni moške pod zaščito oblasti udinjajo korupciji v škodo javnega imetka, ponarejajoč denar v velikem obsegu in pečajoč se z drugimi nesramnimi špekulacijami v škodo cele skupnosti.

Italijani! Z izmučenim duhom vam predočujemo danes žalostni in obupni položaj reškega ljudstva in z globoko in nepetajočo bolešjo se obračamo k vam, s tem pozivom v imenu pretežne večine reškega meščanstva, ampak mi smo primorani ravnati tako, ker nam to veleva zavest domovini vsekdar vdanih Italijani.

nov, čut za našo odgovornost ter najvišji kakor narodni tako reški interesi.

Od začetka na videz krasno in velikodušno podjetje se je spremenilo v komedijo, potem v burko in je postalo sedaj, kakor se je dalo pričakovati, sramotna in ponižujoča igra, ki jo ne more več zakriti in utajiti nobeno literarno zasukovanje besed.

Vse prebivalstvo zapuščenega mesta kliče danes na pomoč. Reka prosi danes svojo mater, ako nam je ne moreš dati osvoboditve, daj nam vsaj svobodo in red.

Italija ali smrt pred pol letom, čez nedolgo pa najbrž »Jugoslavija ali smrt« da kulise se menjajo naglo. P. P.

Shod zaupnikov VLS.

Shod zaupnikov VLS se vrši 7. aprila ob pol 10. uri dopoldne v veliki dvorani hotela Union v Ljubljani s sledečim redom:

1. Poročilo o političnem položaju.
2. Politične naloge stranke v bližnji bodočnosti.
3. Gospodarske naloge stranke.
4. Organizacija stranke.
5. Resolucije zbora delegatov.
6. Volitev načelnika in l. podnačelnika stranke.

Vstop dovoljen samo proti vabilu, ki služi kot legitimacija.

Popoldne ob štirih ima Jugoslovanska kmeška zveza svoj prvi občni zbor. Poročala bosta minister Roškar in poverjenik Jan.

Isti dan in ob isti uri imata tudi Jug. obrtna zveza in Delavska zveza svoj občni zbor.

Na predan shoda bodo posvetovanja delegatov posameznih organizacij V. L. S. V. treh odsekih — v programatičnem, socialno-političnem in organizatoričnem — bodo delegatje pripravili tvarino, ki se predloži zboru zaupnikov.

6. aprila ob 8. uri zvečer bo seja vodstva VLS, pri kateri se izvoli novo načelstvo VLS.

Tajništvo je že pričelo razpošiljati vabila.

Tajništvo VLS.

Politične novice.

+ Pašić v Belgradu. »Politika« javlja: Načelnik naše delegacije na mirovni konferenci v Parizu g. Nikola Pašić je včeraj posetil predsednika vlade g. Stojana Protiča in mu poročal o poteku zadnjih razgovorov za rešitev jadranskega vprašanja v Parizu in Londonu. Danes bo g. Pašić ponovno konferiral z g. Protičem, nakar se bo vršil kronski svet. »Politika« trdi, da glede rešitve reškega vprašanja ne smemo biti preveč optimistični. G. Pašić se čuti že toliko trudnega, da je izjavil proti svojim prijateljem, naj bodo proti njemu po možnosti obzirni. On se ne namerava več vrniti v Pariz, nego ostane nekaj časa v Belgradu, nato pa pojde na odmor v Dubrovnik.

+ Vesnik pri Deschanelu, Predsednik francoske republike Deschanel je v torek sprejel dr. Vesniča, poslanika kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev.

+ Kakšne volitve bi hoteli socialisti in demokrati? Ko se je pod vodstvom poslanca Kneževića bila upra v Vojvodini socialnodemokratska frakcija proti gg. ministrom-sodrugom, je vlada poslala Bugškovo desno roko, g. Divica v Novi Sad, da ukroti upornike. Ta je znal povedati, kaj pomeni za socialiste, imeti vlado v rokah. Rekel je: »Ni treba, da se vrši pri volitvah grob političski pritisk, toda more se tako-le z očmi, s pogledom namigniti, kako je treba glasovati in človek se niti malo ne pregreši proti svobodni volitvi.« — Uradništvu n. pr. bi se namignilo: Opozicija je proti edinstvu države. Uradnik je prisegel na edinstvo države. Kdor glasuje za separatiste, prelomi prisego. S krivopriisežniki na cesti! S takimi »namigavanji« so upali demokrati in socialisti demokratje zmagati pri volitvah.

+ Vasa Knežević in socialpatriotje. Vojni milijonar in čevljar na razpoloženju, socialist Korač, je v sporazumu z odborom socialnodemokratske stranke podal v novosadski »Slobodi« izjavo, da je poslanec Vasa Knežević izključen iz stranke, ker ni sabotiral parlamenta. Knežević je bil edini socialistični socialist, ki je bil navzoč tu. G. Knežević ni ostal g. Koraču dolžan za to ljubeznivost in je objavil odprto pismo, kjer pravi: »Vlada g. Davidovića je šest mesecev štčila interese kapitalistov in buržoazije, podpirala je tihotape in izvoznice, delavce je pa preganjala in zapirala, razpuščala delavske organizacije, udruševala štrajke z grobim nasiljem, proglašala je preki sod proti malim lopovom, ki kradejo iz vagonov, in je ljubimkala z velikimi lopovi, ki kradejo cele vozove in jim delila tihotapske in izvozniske koncesije. Vlada g. Davidovića, poleg katerega so sedeli in odobraval njegovo delo štirje socialisti — — — je vodila zapravilivsko